

Radokuu
10. päiv
2009

Nummör
3 (174)

Leht mass erälde
ostõn 5 kruuni

UMƏ LEHT

VANA VÖROMAA RAHVA UMAN KEELN LEHT

**Poltimäe Ena keskkunnast
ja keskkunna kaitsmisõst**

Kae lk 2

**Tsooru mõistatuisi-
meistre Viimne Ene**

Kae lk 3

**Ruitlanõ kitt Galojani
Anna-Maria tarkust**

Kae lk 4

Järgmäne Uma Leht tulõ vällä
kolmapäevä, 25. radokuu!

Uma Pido jaos säeti 17 laulu

Võrokeelitside koorilaulõ ja -säädide konkursi jaos säeti 17 laulu. Suurõmb jago näist omma kirotoõdu segakoorilõ, a om ka mihi- ja naisikoorilaulõ.

Laulõ nakkas hindämä viic inemisega žürii: viiemeistri Ripsi Piret, Eesti kooriütisuse mentor ja koorijuht Jürgensoni Heli, edimäse Uma Pido koorõ üldjuht Otsari Silja, Põlva maakunna koorijuhi Tammeoro Saidi ja Lindali Kalev.

Seo kuu tege žürii otsussõ,

mändse laulu avvohinda väärt omma.

Võitja saava avvohinna keväjä, ku tulõ Põlva naisikoori Mai ja Võro segakoori Hilario ütime kontsõrt. Sääl kontsõrdil saa ka parõmbit konkursitõid kullõlda.

Koorilaulõ ja -säädide konkurs tetti 2010. aastal Põlvan Indsikurmun tulõva tõsõ Uma Pido jaos. Konkursi avvohindu jaos om kultuurkapital andnu 35 000 kruuni.

UL

Uma keele arotus

Võro instituut vidä edesi avallikkõ arotamiisi võro keele ja kultuuri üle. Tõõnõ arotus tulõ 19. radokuu pääväl kell 17.15 Võro instituudis, teemas om «Määne om «õigõ» võro kiil?» Arotust juht Silla Sixten.

Edimädsel arotusõl olli jutus võro kiräkeele teema: milles om kiräkiilt vaia, kuis võro kiilt kirja panda ja määne kiräpilt lugõjalõ passis. Arotusõst ossavõtnuusi mõttist tult vällä ütstõõsõlõ küländ vastaküijit arvamiisi.

Kõnõldi, et olda-i harinu võro keele kiräpildiga, säälhulgan q-tähega ja tuu tege lugõmisõ rassõmbas. Keelil, midä om

pikkä aigo õnnõ kõnõld ja väega veidü kirotoõ, ommaki inämbüisi säändse hädä. A ilma uman keelen kirotamisõ ja mõttidõ edesiandmisõlda iks peris läbi ei saa ni tan tulnu löüdä lahenduisi, midä võinu võimaligult pallo umas võtta.

Edimädsel arotusõst kasvi vällä järgmäse jututarõ teema. Instituut uut nii huviliidsi ku asatundjit ummi arvamiisi ja mõttit vällä ütlemä 19. radokuu pääväl (19.02) kell 17.15 Võro instituuti. Kiä saa-i arotusõlõ tulla, või ummi mõttit saata kiräga aadrõsi pääle wi@wi.werro.ce.

UL

Raamat kotussõnimmist

Kedä huvitasõ vana Võromaa kotussõnime, saa hääd teedüst kotussõnimmi-uurja Saarõ Evari raamatust «Võromaa kohanimed», midä saa osta raamadupuutõst.

Vana Võromaa kõgõ harilikumba kotussõnime andva väiku võimalusõ aolukku ja kultuuri-likku tagasi kaia. Harilikkõ nimmi tähendüst ja tegünemise põhimõttit

seletedäs keeletiidüse ja rahvatiidüse abiga. Nimmi aoluu uurmist tan raamatun olõ-i.

Kõgõ sagõdad-sõmb nimi vanal Võromaal om Jaanimägi: noid om mi maal kokko 89 tükkü.

Raamat om Saarõ Evari doktoritüü, mille tä kaitõ joulukku keskaigan.

UL

Luudusõ pildistämise oppus Rõugõ mail

Seo kuu lõpupoolõ, 20.–22. radokuu tulõ Võromaal joba tõnõ luudusõ pildistämise oppus nimega «Eesti loodusfoto meistriklass», oppust vidä Aderi Arne.

Oppus tetas Saarlõsõ küläliisimajan Rõugõ vallon ja

muidoki Rõugõ kandi mõtsu ja mäki vaihõl.

Lähkümbät teedüst oppusõ kotsilõ saa Tuberiku Toivo käest tel 507 6214 vai viitinalhk@viitinalhk.ce

UL

Uma Pido laulukoorõ üldjuht Otsari Silja (kural) juhata latsilauluplaadi ja Uma Pido DVD kaejatsil «Haani miist», midä lauli Põlva mehe (hääd kätt all pildi pääl) ja Nikns Suns (Purõja Pini). Latsõ lei seo laulu ja ka tõisi laulõ perrä kõvva tandsu.

Laulu vägi Parksepän

RAHMANI JAN

Parksepä koolimajan sai minevä pühapäevä kuulda, nätä ja tunda umakeelidse laulu väke: vägevä kontsõrdiga peeti maaha edimädsõ Uma Pido DVD ja vahtsõ latsilauluplaadi kaejatsi.

Nuu paarsada inemist, kiä kaejatsilõ tulnu olli, saiva vägevä kontõrdi. Üles astõ Võromaa latsõ ja kandlõmängjä, laulimändä ja ansambli Tsibipudina, Folkraüss ja Nikns Suns (Purõja Pini). Tuu perämäne ülesastja pand ütlen huppämä latsõ, kedä olf publiku siän vägeva hulga.

Uma Pido DVD pääl om

ülesfilmitü edimäne võrokeeline laulupido, miä peeti minev-aasta 31. lehekuu pääväl Võro liinan. Katõ DVD-plaadi pääl saa kaia pido päävõrogrammi ja pääkontsõrti.

«Mina lätsi Siidile» om kirivä sõnnuraamatuga latsilauluplaati, kos pääl om vanõmbit ja vahtsõmbit võrokeelitsit latsi ütlemiisi, laulõ ja ütõ unõjutt.

Plaat om jakus edimädsõ latsilauluplaadilõ «Laulami latsiga, laulami latsilõ».

Nigu edimäst latsilauluplaati, naatas ka vahtsõ kinkmä egäle Võro vai Põlva haigõmajan sündinüle latsõlõ. Huvilidsõ saava Uma Pido DVDd ja vahtsõ latsilauluplaati osta Võro instituudist.

HARJU ÜLLE PILDIT

Näüdäti vahtsõ ristipuiõ raamatut

PEEDOSAARÕ KAISA

Minevä puulpäävä peeti Varbusõl suurõtiimusõmin Põlva maakunna perändkultuuripäivä «Meie maa, meie tee». Sääl kõnõl ristipuiõ-uurja Kõivupuu Marju mi edevanõmbidõ kombist ja näüdäs ka umma vahtsõ raamatut «Hinged puhkavad puudes».

Kõivupuu kokko säet raamat kõnõlõs ristipuiõga kõudetüist matussõkombist ja uskmiisist, paigust, kon ristipuid ja -mõtsakõisi om, ristipuiõ tähtsüsõst, olõmusõst ja saatõst. Kirän om ka juttõ, midä inemise omma ristipuiõst kõnõlnu.

Raamadutegemises sai Kõi-

vupuu Marju härgütüst 2005. aasta lehekuun tulnu telefonikõnnõst, ku Põlvast helistedi ja üteldi, et Rosma Sulõndu ristipuid tahetas tii peräst maaha võtta. Pallo Rosma ristipuu löidseväge tüükõrd tii laembas tegemise käügin uma otsa.

Kõivupuu teedä omma inemise ristipuiõs võtnu pia kõiki puid: lehist, kõivu, nulgu, kuust. «Kõgõ hariligumba omma iks pedäjäkoorõ sisse löigudu risti,» jutust Marju.

«Ristipuu olõ-i koolnu risti peräst, a omma uma elo lõpu löüdnü inemise käe läbi vai sis loomuligul tiil,» seletä üte inemise küsimüse pääle, kas ristilõikaminõ puulõ vika ei tii.

Folklorist Kõivupuu Marju om peri Mehkamaalt: «Parhilla olõ ma Talnalõ vällä üüritü,

a ku mu tüü saa sääl tettü, sis ma tulõ siia tagasi,» lubasi Marju, kiä om Talna ülikooli oppõjõud.

Perändkultuuripääväl kõnõl tä päält uma raamadu ka tsipakõnõ umast elõst ja latsõpõlvõst.

Midä aig edesi, tuud lõbusambas lätsi jutu. «Sõidi ma kunagi siinmail üte ammõtniguga ja näimi ütlen talun viltuvaonut peldikut. Ammõtnik lei kässi kokku ja üteli, et: «oi kui romantiline!». Ma kõrvalt mõtli, et om iks

Ristipuiõ-uurja Kõivupuu Marju näüdäs suurõtiimusõmin umma vahtsõ raamatut «Hinged puhkavad puudes».

HARJU ÜLLE PILDIT

Rassõl aol avitas kultuur

Rassõl aol otsva inemise inämb api selgeltnäggijide ja posijidõ käest. Hää, ku om noid, kiä inemiisi murrit kullõsõ, a posijidõ man om oht pettä saia.

Äkki olõs targõmb otsi tukõ umast kultuurist? Tegijä andva tollõs võimaluise külh. Minevä nädäli olf hulga kotussit, kos võrokeelist laulu kuulda sai. Laisõmba es piä tarõst vällägi minemä, telekas tõi mitu asja kodo kätte.

Häste tettü kultuur tege meele parõmbas ja pää selgembäs. Esiki kaiblõminõ mõos nafakalt, ku tä om ilosa laulu sisse pantu ja ilostõ ette kantu. Nii olf ka Contra ja sõpru sõnnu pääle tett lauluga, miä telesaato MI kaiblõmlaulõ võistlusõ är võitsõ. Tege jo meele rõõmsas, ku lauldas, et: *rahapaa man om ju ummõtõ mi uma miis, olõs tä sis mõnõ krooni Võrumaale tiis.*

HARJU ÜLLE, päätoimõndaja

UMALEHT

Telmisenummõr 00917

Ilmus egä katõ nädäli takast tõsõpäävä

Toimõndusõ aadrõs: Tartu 48, 65609, Võro

E-post: umaleht@umaleht.ee; info@umaleht.ee

Päätoimõndaja: Ülle Harju 78 222 21, 56 606 494
info@umaleht.ee

Keeletoimõndaja: Laivi Org laivi77@hotmail.ee

Latsinuka toimõndaja: Mariko Faster 56 213 177
mariko.faster@gmail.com

Välläandja: Võro Selts VKKF

Trükjä: AS Võru Täht

Leht Internetin: <http://www.umaleht.ee>

Lehe välläandmist tugõva:

Riiklinõ programm «Lõuna-eesi kiil ja kultuur»

Ku tetä võro filmi, sis võinu tuu kõnõlda katõ maailma kokkopõrkamisõst

Hää idee om filmi tegemise man päätähtsää

Taarka filmi tegemine andsõ mullõ hulga vahtsit tiidmiisi. Tiidmiisi filmi tegemisest ja Taarka-aigsõst Setomaast. Ja tiidmise tuust, et midä inämb sa teema sisse läät, toda inämb näet, ku veidü sa taast asast periselt tiit.

Filmi tegemine om tiatri tegemisest tõistmuudu, sääil piät kõik juuskmanigu kellavärk. Ei saa olla säänest improvisiirmist, et tulõmi kokko ja kaemi, mis saa, mis tiatri tegemise man või viiä väega võimsa tulõmusõni.

Filmi tegemise man om tähtsää täpsä etteplaanminõ. Sa piät minodi päält täpselle tiidmä, et katõ kuu peräst mi teemi tuud stseeni, kell 23.45 nakkami võttõga pääle. Ja ei olõ muud va-

rianti. Tuu kellavärgi saavutaminõ olfgi filmi tegemise man kõgõ rassõmb. A vaimu jaos olf tuu hää trenn, pidi keskendümä õnnõ üttele asalõ. Tuu mullõ väega miildü.

Ku tiit filmi, sis piät väega täpselle tiidmä, midä sa tahat. Tuu lugu, midä sa filmin kõnõlõt, piät sinno hinnäst käümä ajama.

Ku mõtõlda tuu pääle, määne võinu olla võro film, mis kõnõlõs võrokõisist ja kõgõst taast elost ja maailmast, mis pututas Võromaa inemiisi ilmakaemist, sis ma tennü küländ kaasaisõ luu.

Egä kõrd, ku ma Võrol vanõmbidõ man käü ja liina pääl patseeri, kac tuud vastoolu, katõ keskkunna kokko-

MÄEOTSA AIN, tiatri- ja filmilavastaja

saamist.

Tuu miildüs mullõ väega. Et kuun omma liinastunu keskkund ja sis võro inemiisi tuu tõnõ maailmapilt, mis saa algusõ kostkilt muialt. Nuu põimusõ, mõnikõrd väega harmoonilidsõlt, saamist.

Ma ei tiitä, mis lugu tuu olla võinu, a tahtnu tetä külh säänest filmi, kon kõik seo om. Pääle nakkas kõik hääst mõttõst, hääst kirotajast.

Mullõ ütõ Võro miis, kiä Tafnan eläs, kõnõl ütõ filmiidee. Tegevüs om Tafnan, a tegeläse omma Võro noorõ mehe, kiä omma tulnu Tafnalõ chitüse pääle tüüle, terve punt. Ja kuis sis tuu suur ulf liin aja

näil pää segi. Kõik naa luu olli periselt sündünü ja tuu olf peris nafakas ja saman kurb kah.

Võro filmi man ei olõ küsümüs tuu, et mi teemi filmi võro keelen. Ku om võro film, sis tä piät olõma võro film egän mõttõn, piät kõnõlõma seost maailmast.

Ku mi jätämi raha-poolõ kõrvalõ, sis filmi tegemine lätt egä aastaga tehnilidse poolõ päält pallo lihtsambäs. Egäüts või parhilla filmi tetä. Selle et ku sa ostat hindäle inämb-vähämb kõrraligu kaamõra, saat joba filmi tetä. Katsküm-mend-kolmkümmend aastat tagasi es olõ kaamõratki saia. Tuu meedium esi om tulnu inemisele lähembäle.

A tõnõ asi om tuu mõttõ ja kvaliteedi asi. Tuu horisont om läbi aigõ õks samas jäänü.

Poltimäe Ena: ma saisnu kah uma kodokandi samblõsuu iist!

Minevä nädäli valiti Poltimäe Ena (55) vahtsõ keskkunna-ammõdi Põlva-Võro-Valga regiooni päälisus. Inne suurt keskkunnareformi juhtsõ tä Võro keskkunnateenistüst. No om Ena tüüpõld sis vana Võromaa, Setomaa ja viil tsipa inämbgi. A põlinõ võrokõnõ Ena tund umma kodokanti häste: täl om juuri Karilatsin ja ka Rõugõ kandin, kon timä vanaesä Banhardi Alfred olf pürstmeisteri ja lastulüüjä (täl olf lastulüümise jaos vesiratas Nogo külän).

Midä vahtsõnõ, korgõmb ammõt teile tähendäs?

No kolm kõrda suurõmba rahvaga tüüd kolm kõrda suurõmba platsi pääl – tuu om iks paras välläkutsõ. Rabamiisi ma taad kandidiirmise-otsust vasta es võta – Vinne aol olõssi jo 55aastadsõlt võinu pensii pääle jäää ja naada latsõlatsi hoitma. A hallõ olf är minnä, keskkunnateenistüse inemise olli umas saanu ja peräkõrd minno nelä kandidaadi siäst vällä valiti.

Kas inemiisi käü ti man hulga?

Käü ja käve hulga. Siin mi kandin taht inemine inemisega kõnõlda. A päälina ei saia tuust arvo, pandas saina pääle kaardisüsteem ja üteldäs, et ku kimmäst tüütäjät parajalõ ei olõ, sis sa maia ei pääski. A meil om nii, et ku tuud spetsiälisi majan ei olõ, sis tõnõ inemine võtt tuu paprõ vai taotlusõ vasta, a vastussõ saa iks joba õigõ inemise käest.

Mändse omma maainemise murrõ?

Kopratammi omma ütõ suurõmbit maainemise murrit. Tõnõ suurõmb asi om, et ku inemine eläs luuduskaitõsalal, piät tä kimmä asä mi man kuunkõlastama. A parhilla saa tuud häste tetä joba valla

HARJU ÜLLE PILT

Poltimäe Enal jakkus inemiisi murridõ ärkullõmisõs pikkä miilt.

abiga – vald saat paprõ meile ja inemine esi ei piäki tulõma.

Ku vanastõ ütlimi inemisele jah vai ei, sis parhilla piät saatma inemisele muudsa nimega kaalutusotsussõ: seletämi, midä tuu ütten tuu, ku tä midägi tege, mille jah vai ei ütlimi.

Kas inemise tuust paprõma-jandusõst arvo kah saava?

Mi õkvalt tiitämi, et ku olõmi saatnu inemisele kaitsõkohustus-teatisõ, sis sakõst tä paari päävä peräst helistäs vai tulõ ja küsüs, et midä taa paprõ tähendäs. Et egäsugunõ paprõ hiidütäs inemise är, sis om vaia pikkä miilt, kõnõlda ja kõnõlda. Ku sis võro keelen kõnõlõt, om viil parõmb!

Määne om olnu kõgõ andsä-kamb jutt, minka om ti mano tultu?

Üts vanatädi tullf siia, kõnõl umast maast, kuis tä tuu perinü om, tõsõst ja kolmandast. Ma iks püüdse ja püüdse arvo saia, mis tuu meile putus. Sõs ku ollimi kõva tunn aigo är kõnõlõnu, sis tädikene kai kellä ja ütelf: cinoh, mul om bussini

viil tunn aigo, a ma kac, et teil om õks kipõ kah!

Sändsit püsükundõsit om meil kah, pia õgan valdkunna õks uma. Tuu käü mi tüü mano.

Midä arvati Võro liina kirvõpoliitikast liinapuiõ pääl: Katariina allee, Kreutzwaldi uulidsa veerest puiõ maa-havõtminõ, vana turuplatsi inneskides tegemise mõtõ?

Katariina allee man jäimi kimmäs, et ülemädsõst otsast iks ei või vannõ puid maaha võtta ja saimi liinaga kokkolleppele.

Mis putus Kreutzwaldi uulitsa veere puid, sis pallo näist omma haigõ ja olõ-i luuduskaitõ all, sääil saa õnnõ nigu liinainemine arvamist avalda. A vahtsõst liinahalastusõst om väega illos kotus Koreli uja viir, ku sääil viil tsipakõsõ liigvii asja klaari. Sändsit ilosit kotussit tihtsäle chitedü maiu vaihõlõ olõssi inämb vaia: Võro võissi rohilidsõmb liin olla!

A ma olõ papli-vastandõ. Papli lasõssi ma kõrraga õgalt

puult maaha võtta! Taa puu om mu jaos iks teedä aastidõ ja stalinismiga kõüdüssen.

Mändse omma ti jaos hää puu?

Nuu, mille ala istussi ja kellega kõnõlda saat: pihõl, pähn, kodohoovi pääl tamm, millest mullõ latsõn vitsa murti...

Midä ti ku inemine arvati Ess-suu kohtusaagast?

Ku naksimi siin noid turbakotussit valima, sis olf meil mõtõ, et vahtsõt suud inämb är ei tsurgi: kon joba om tsurgitu, sinnä võissi neo lua anda.

Mi käest küsti ütõ ja tõsõ vahtsõ suu pääle turbakaibmisõ lupa, sinnä es anna. Ess-suuga olf tuu mõtõ, et vast tetäs sis tuu vana jago kah kõrraga kõrda, ku ka vahtsõst jaost om turvas är võet.

A ku ma olõssi Urvastõ inemine, sis ma võitlõsi kah. A tuu võitlus jäi tuul aol veitkese ildas.

Õnnõs om turbakaibmisõs survõ suurõmb sääil Pärnu kandin, mi kandin iks nii suur ei olõ.

Kas tunnõti hääd vai halva miilt, et Lõuna-Eesti prügimägi jääs Kõllõstõ valda tegemälä?

Nii ja naa. Ma esi tollõ valla inemine. Ma olõ käünü jäätmekeskuisin vällämaal ja nännü, ku puhtalt tuud tetä saa. Ku ammõtnik ma ütõ, et mul om kaõho, et tuu tegemälä jäi. A tuu om kah täambädsõ päävä arvaminõ: ku Tartolõ tulõ no palotuskeskus, sis om jäl hää, et taa tegemälä jäi.

Kas Rāpinā paprõvabrik om ti meelet luudusõ-tsurrkja vai hää vahtsõstpruukja?

Tuud asja tulõ katõ poolõ päält kaia. Mõnõ ao iist olf sammamuudu väega hull lugu Võro Juustuga. Tä tsurksõ nii hullustõ, et olõssi võinu tuul hetkel ka kinni panda. A ku keskkunnanõudmiisi kõrrast mano panda, sis saat peräkõrd ka uma keskkunna-asä kõrda, ettevõtõ jäl and inemiisile tüüd.

Kas ti meelet või Tamula järve pääl skuutriga sõita?

Ku võissi, sis kimmän sektorin ja kimmä kibõhusõga. Ma esi näi, ku skuutri sääil ujoivilõ inemiisile paaigu sälgä sõitsõ. Ku anda ütõs-katõs päävä järveijä pääl autosõiduluba, sis es olnu kah tuust midägi halva. A ku nakkas egält puult päälesõit ja üle järve sõit, sis ei jõvva sääil inämb kiäki kõrda pitä.

Kas ti meelet või ATVDõga mõtsan muarallit pitä?

Sõs ku tuujaos om ette nättü kotus, rada. A mõtsan sõitminõ om iks hull külh. Vai Hiiumaal, kon kõik luitõ omma är tsurgitu. Ku näeti ATVD mõtsan, andkõ teedä.

Kas olõti esi mõnõ luudusõ-päti kinni püüdñü?

Olõ külh. Ku kodo sõitsõ, näi Ihamaru mõtsa vaihõl, kuis miis kārõga mõtsa sõitsõ

ja naas prahti maaha nõstma. Ega ma es ütõ, et ma keskkunnaammõtnik olõ. Ütli, et kaegõ, ma elä siin peris lähkül, olkõ hää ja pankõ seo kraam tagasi. Pandsõgi tagasi.

Määne pätt om kõgõ hullõmb pätt?

Ülbe. Kes arvas, et maailm om timä perält ja tä võigi nii tetä. Mõni tege jo kogõmalda vai ei tunnõ säädüst.

Kost peri olõti?

Peri olõ vanalt Võromaalt, imä kodotalo om võetu Karilatsi talorahvamuusõumi ütõs majas. A esä chif sinnä mano muusõumi taadõ tõsõ maja, sõs ku ma sündü. Et chif Vinne aol, sis sääil määnestki talonimme es olõ, et sääil om vana veski ja veskipais, sis sai nimes Veskipaisu talo.

Tuu om kotus, kon ma laadi hinnäst ja kohe kõik latsõ-latsõ-latsõ kokko tulõva jõuluaol ja muul aol kah. Latsi om kats – tütar 32 ja poig 30. Tütär tüütäs Säästjä Eesti instituudin, poig om saanu vanaesä puult jahimehe geeni, om jahilaskja, om olnu Eesti kundsõnõ mitmõl võistlusõl. Latsõlatsi om kolm.

Miis Peep jätse uma süäme hariduspõllulõ.

Kas ti võissi kunagi muud tüüd tetä ku keskkunna-ammõtnigu uma?

No olfgi moment, ku ma mõtli, et kas ma võissi midägi muud tetä. Mu süä om ka aiandusõn, nigu mu esälgi ja ma käve eski Rāpinäl ütõ aastadsõ kursusõ läbi. Mõtõ olf uma talo ilosas tetä. A päält mu ammõdi ja aiandusõ muud külh vast ei olõ. Päält tuu, ku ütten uma mehõga Tartõn geograafia opmisõ lõpõti, sis olli neli ja puul aastakka Võro keskliina koolin oppaja.

Kiri Kaasanist

Võromaa miis SAAREPUU JAANUS läts tüüle Tatarimaalõ Kaasani kanti. Uma Lehe lugõjilõ jaga tä ummi tähelepanõkit elost täambädsen Vinne riigin.

Tõõnõ kiri. Verevä vällä pääl

Rongisõit vei minno Kirovi oblastihe, liinakõistõ nimega Vjatskije Poljanõ, kon eläs nii 70 000 inemist. Sääl oll sös vahtsõnõ leeväesä, hästesõõdetü ruutslanõ, perrooni pääl vastan. Sõit läts edesi autoga, nii umbõs 25 kilomiitret üle suurõ ja laja Vjatka jõõ Krasnaja Poljandõ.

Sild üle jõõ sai valmis viil minevääasta ja tuu oll paikligõlõ suurõs õnnistusõs. Inne käve praam üle, a tuu oll rohkõmb nigu loterii, et kuna lätt ja kuna peräle jõutas, sai pääle protsessi selges.

Talvõl käüti üle ijä, jalaga ja massinidõga, nii keväjani vällä, nika ku edimäne auto läbi vaiu. Sõs oll selge, et nüüt om huuaiq läbi saanu.

Innevanast oll tuusama kotussõ pääl, kon parhilla Krasnaja Poljana, väiku küläkene Krasivaja Poljana. A 1948. aastal sai selges, et kotus om maru hää üte suurõ tehassõ jaos: raudtii tansaman, suur jõõgi palkõ parvõtamisõs niisama. Ja lätski vallalõ – ehitedi suur tehassõ, mis naas tegemä egäsugu putkasid. Tsiberihe naftapuurjilõ elämises ja jummal tiid milles viil.

Nii suursugutsõlo kotussõlo Krasivaja Poljana muidoki inämb nimes es passi ja nii saigi vahtsõnõ *pasjoolok* nimes Krasnaja Poljaana, miä võro keeli tähendäs sös Verrev Väli vai midägi säänest.

Et tehas sai suur, nigu Vinne maal iks saa, sös koliti tüülise muialt kokko ja parõmbil päivil oll külän inemisi pääl 15 000.

1990. aastidõ alostusõn saiva arvada kõik putka valmis tettüs ja sös tullgi vahtsõnõ plaan, et nüüt olõs vaia müüblõ kah näile sisse tetä. Ja tuud tetäs tan täambädsõ päävani. Ja tetäs nii, et ütest otsast lätt saepalk sisse ja tõsõst otsast

tulõva lavva ja riiooli vällä.

Inemisi om tehassõn pallo, 1500 ümbre. Tuu, et Vinnemaal inemisi pallo om, nakkas silmä pia egä kotussõ pääl. Näütüses lumõsaha kabiinin sõit ütän 4 miist. Kõrra mõtli, et vast omma hääletäjä, a sös mõtli, et mille näil kõigil ütēsugudsõ neoonvesti sälän omma...

Vai võtami näütüses mi katlamaja, sääl om hingekirän 100 inemist! Ja sös om viil mitu vahetust puhvaikadõ ja luntkübaridega mehikeisi, kiä kangõ ja lapjidõga egä jumala päiv tehassõ raudtiiharõ ülesõidukotussit ijäst ja lumõst vallalõ ragova.

Ma olõ tan nüüt kats näälit olnu, a üttegi rongi olõ-i joht nännü. Küsse mihi käest ja nä ütliivä, et järgmädses nädälis oll õks rongi kah lubatu. No annas jummal...

Külä om, nigu vinne külä iks – ütökõrdsõ palktarõ segi nõukogudõ-aigsidõ kivijurakidõga. Ja noid tarõkõisi om tan säänsit ja mäandsit.

Om ilosit päävä käen pliikünnü sainuga, om edimädsõ ettesadanu värviga võõbatuisi. A ütäs asi om kõigil üttemuudu: sinidse aknõraami. Eesti inemise jaos om tuu muidogi veitkesõ võõras, a sääne om paigapäälne kommo. Sinine om vannust aigõst mongolidõ pühä värv, mis hoit inemist kurjõ vaimõ iist. Pääl tuu olõ kuulnu, et sinitsest aknõraamist ei julgu kiholasõ läbi linnada. Kimmäle ma tuud ei tiia, a susi pelgäs kah verevät lipurita. Arvada tuu elläi kah iks värvest midägi mõikas...

Nädäli seen om mu elopaik säälsaman *pasjoolokin*, ütän külälisimajan. Tarõ om lämme, süvvä antas häste ja tüüle om vaivalst verstajago patsiirmist.

Nädälivahe om ette nättü kortõr Tatarimaa päälinaan Kaasanin. A tuust ja kõgõst muust tulõvadsõn numbrõn, ku külminno är ei võta.

PEEDOSAARÕ KAISA

Viimne Ene (47) om naarusuga naistõrahvas, kiä eläs Tsoorun uma vanaimä majakõsõn suurõ nurmõ pääl. Enel om hulga umaperätsit huvisiid: tä saat kūsümüisi Mnemoturniirilõ, tege ristsõnno ja pruuu uma perre pääl är kõik vahtsõ koogiresepti.

«Mnemoturniiri jaos om iks kunst kūsümüisi tetä,» tunnistas Ene. «Seo om rastsõ tüü – neo sääl omma jo väega targa!» Mõnikõrd Ene saat kūsümüise är, esi tund häädmüilt, et kac, kos sai hää kūsümüis! A tuud ei loetagi ette. «No sis om kūsümüis vast pallo kerge olnu vai om tuud joba inne kūsütü,» arvas Ene põhjust.

Ene om saanu kolm Mnemoturniiri avvohinna – saatõ kõgõ parõmba kūsümüise kūsümüise iist. «Rahalist avvuhinda sääl olõ-i, kalli raamadu omma hariligult, millele uma rahakott vasta es pidänü. Üts raamat oll «Mnemoturniiri 1000 kūsümüis»,» seletäs tä.

Kūsümüisi om tä saatnu ka koolilätsilõ mõtõld Miniturniirile. Matõrjaali kūsümüisi kokkosäädmises lööd Ene õgalat puult. Raamadu, aolehe ja Internet omma suurõs abis. «Ku midägi huvitavat koskilt kuulõ vai loe, sis nakka kõrraga mõtlõma, et ei tiia kas tõsõ kah säänest asja tiidvä,» kõnõlõs Ene.

Mu käestki küsse Ene kūsümüise: mitmõs USA president om Obama? 44., tiidse ma vastust külh!

Innembi tekk Ene ristsõnno. «A no tahetas kõkkõ ju läbi arvuti. Om spetsiaalno Coreli programm ristsõnno tegemises, et ku nüüt taa selges saa, sis ma saa edesi tetä,» kõnõlõs Ene.

Enel käü kodo pallo ristsõnno. «Üle kümne aasta tagasi naksi ristsõnnuga rohkõmb tegelemä. Saatsõ

Kūsüjä Tsoorust

HARJU ÜLLE PIIT

Raamadu, aolehe ja Internet omma päämädsõ kotussõ, mille perre Viimne Ene viktoriinikūsümüisi ja ristsõnno kokko sääd.

sis vastussit är ja sai ka väikeisi avvuhindu. Ma olõ sääne, et ku vastus tulõ är vällä, sis minnu rohkõmb tuu ristsõna ei huvita,» jutustas Ene rõõmsamiiselt.

Tä esi arvas, et sai ristsõnapisiläse imä käest, kinkal oll kihä kura poolõ pääl är halvat, a ristsõnno tä lahend. «Imä oll sääne, et nakaas ristsõnna tegemä ja ku järgmädsel pääväl tull vahtsõnõ, sis tä nakaas õkva toda tegemä,» tulõtas Ene aastaga iist manalatiile länny imä tegemiisi miilde.

Ene lüü viil Kuma Kange ristsõna tegemise võistlusõl ütän. Paar kõrda om Ene ristsõnna ka trükkü länny. «Hariligult tulõva hää mõttõ äkilidselt. Länny pühapääväl oll ka nii, et mul tull hää mõtõ, a meesterahvas oll arvutin iin. Sis ma pidi niikavva uutma, ku tuu säält pässi ja minnu arvuti manu lask,» kõnõlõs Ene. Sakõst tulõ

hää mõtõ päähä üüse, a hummogus om seo joba länny.

Miis piät koogiproovi vällä kannatama

Ene väega magusat ei osta, kukki mõnikõrd tulõ kangõ šokolaadi-iso ja sis tä ost tahvli ni pand ütändä nahka kah. A rohkõmb miildüs tälle kuukõga pruuvi. Egä nädälivahe lätt küdsämine vallalõ.

«Mul om meesterahvas tuu, kiä piät sis seo katsõjanes olõma,» seletäs Ene. «Ma iks kūsü, kuis om, a täl om joba nii viländ, et ütles õnnõ, et käü kah vai võinu parõmb olla. A ku võlssi lätt, sis meesterahvas ütles, et oh, täambä om peris hää saanu! Ma olõ joba tuuga nii är harinu.»

Koogiresepti kaes Ene iks kokaraamatist. Raamatit om täl koton hulga. Miis Urmas (50) ei jõvva nii pallo riulit chitä, et kõik raamadu paika

panda saasi.

Perretütär Vivian (12) om mitu kõrda võitnu Uma Lehe latsinuka avvohindu. «Timä käü koolin võro keele tunnin,» kõnõlõ imä tütrigu kotsilõ. A koton kõnõlõs Ene latsõga iks eesti keelen: Ene miis om peri jo hoobis Rapla kandist.

Enel om poig Kullar (29) kah, kiä om Talnan filmi-opõraator. «Sis ku tä om puhkusõ aol koton vai käü siinkandin tüüd tegemän, sis tä iks kūsüs mu käest, et emme, mis seo tähendäs ja nii. A täl om joba akt-sent man, ku võru keelen kõnõlõs,» seletäs Ene.

Ene om nii virk naistõrahvas, et pääl kõgõ tuu, minkast inne juttu oll, jõud tä kuta kah viil. Seo aasta kudi Ene nii hoolõga sukkõ, et lõpus es mõista näidega inämb midägi tetä. «A sis ma taipsi, et mille mitte latsikodulõ anda. Ja nii saiki Valga Kurepeša latsõ kuus-säidse paari villatsit sukkõ. Näil oll nii hää miil!» om Enel hindäl ka hää miil. A peris villatsit ei tahetavat, tuu pidävät kõditama.

Ene om terve uma elo Tsoorun elänü, nigu timä imä ja esä. Ene eläs uma vanaimä Vahe talon. «Muidu ellimi mi sääl vahtsin maj-jun, a ku imä haigõs jäi, sis tullimi siia,» kõnõlõ Ene. Tä om käänü Lepistü koolin ni pääl tuud läts Väimälä zootehnikus opma. Parhilla tüütäs AS Ako saeveskin ja tege sääl kõkkõ, midä vaia lätt.

Viimsete perren om kolm kassi, ütäs pini ja mõni kana. «Muidu oll lehm kah, a imä hellüf lehmä är ja ma ei saa jo joosta lehmä tahtmiisi perre tüü mant,» jutust Ene.

Ene ütles süärest, et tälle miildüs timä kodo ja täl külh sääl ikäv olõ-i. Tüü man om Ene kuulnu, et pallodõl inemiisil om läbikäumisest puudus. «Mul külh tuud hätä olõ-i. Ma tulõ tüült kodu ja või kasvai terve õdagu vaiki olla!»

Karste poiss valiti maakunna noorõs tegijäs

PEEDOSAARÕ KAISA

Põlva maakunna kõgõ aktiivsõmbas noorõs valit Tagla Joonas (Joonas Tagel, 18) om lustlik Karste nuurmiis, kiä pidä umast kodokandist ja taht päält Kanepi gümnaasiumi lõpõtamist tandsmist opma minnä.

Sääne suur ja tähtsä nimmaminõ oll Joonasõ hindä jaos üllätüs. Tä esi mõtõl, et olõ-i vast iks nii aktiivnõ. Kiä tedä aktiivsõs noorõs vällä paki, Joonas tiia-i, a arvas, et vast timä tandsuoppaja Laine Andre.

Joonas om tandsnu jo viis aastat ja tuu võtt suurõ osa timä aost. «Alosti ma kooli rahvataandsurühmäst, midä juhendas Kõivõ Ele. Seo rühmäga kävemi ka tandsupidol är. Sis lätsi maakunna nuuri tandsurühmä

Kagu Kabujalakõsõ, mis sai 2008. aasta Koolitandsul Eesti tandsu laureaadis. Sääl tandsi ma seoniaoni,» seletäs Joonas.

Et Joonas no nii hää tandsja om, tuu iist tennäs tä esi Laine Andret, kiä om tandsma opanu satu Kanepi kandi nuuri. A ka imä ja esä omma tälle suurõs toes olnu. «Ma ei kujotagi ette, midä muud ma tennü, ku ma es tandsnu,» kõnõlõs Joonas naaruga. Tandsja omma timä meelest sõbraligu inemise: «Olõ-i määnestki rivaalitsõmist eri rühmi vahõl. Ja olõ saanu läbi tandsmisõ pallo tutvit.»

Joonasõl om plaan päält keskuuli tandsmist opma minnä. «Seo suuv om mu hingen joba aastit,» seletäs tä. Tandsmist saa oppi kas Villändin vai Talnan. «Proovi ma mõlõmbahe ja looda, et ütte iks minno vasta võetas,» kõnõlõs Joonas.

Joonasõ imä Liia om teller

Swedbank'i Võro kontorin ja esä Ülo tüütäs Vardja massinaütistüin Tilsil lähkül. Vanõmbil olõ-i Joonasõ hobi kotsilõ kunagi ütlemist olnu. Pere eläs uman majan. Joonasõl om kats vanõmbat velle. «Ma olõ pesämuna!» om nuurmiis uhkõ.

Kanepi om Joonasõ meelest illos kotus ja tälle miildütü sääl kimmähe rohkõmb ellä ku suurõn liinan. Joonas arvas, et Kanepi olõ-i sukugi ansambli Hu laulu perre *depressiivne väikelinn*. «Kimmäle om sääl mõtõ seen ja om ka säänsit liinu, a Kanepi olõ-i sääne!» om Joonas kimmäs.

Joonas arva-i sukugi häste ministri Lukasõ koolireformi plaanist, mink perre jääse mi kandin keskkooli alalõ või-olla õnnõ Põlvahe ja Võrolõ. «Ku ma noorõmb oll ja bussiga kuuli käve, sis ma pidi väega varra egä päiv üles tulõma.

Seo olõ es kuiki miiltpiten. Ja ku no tetäs nii, et õnnõ suurin keskuisin omma keskkooli, sis seo bussiga käümene väsetäs väega är,» põhjõndas tä.

«Kanepi gümnaasium om väiku ja armsa. Arva, et egä kooli man om midägi halva kah, a mille kõnõlda halvast, ku häid asjo om poolõ inämb?» kūsüs tä. Üts hää asi Kanepi gümnaasiumi man om Joonasõ meekest tuu, et tan koolin om perädu pallo tandsjit nuuri.

Ku Joonas saasi midägi Kanepin muuta, sis ehitäs tä vahtsõ kultuurikeskusõ (tuud tahetigi tetä, a kehvä ao peräst jäi plaan katski – UL). «Prõlla külh remonditas vanna rahvamaia, eks tuu om pääle remonti nätä, mis täst edesi saa,» kõnõlõs Joonas veidü mõtligadsõlt. Uma kodokandi kõgõ uhkõmbas huonõs pidä Joonas Kanepi kerikut.

Ku sõda tulnu, kas sis Joo-

nas länny uma kodoma kaitsõs sõtta? «Ma arva, et ma ei tiia taa kūsümüise vastust inne, ku tuu aig käen,» vastas nuurmiis, kiä saa katõ nädäli peräst 19 aastat vanas.

Joonasõl om õnnõ ütäs kimmäs tulõvigu-suuv: et keskuul saasi kipõmbalt otsa ja tä iks tandsukuuli sisse saasi. «Sis olõssi tulõvik joba helgemb,» ütles tä.

Tagla Joonas tands Kanepi kerigu iin.

PEEDOSAARÕ KAISA PIIT

Kuis mi Kallega vaimõ vällä kutsimi

OTSA KALLÕV

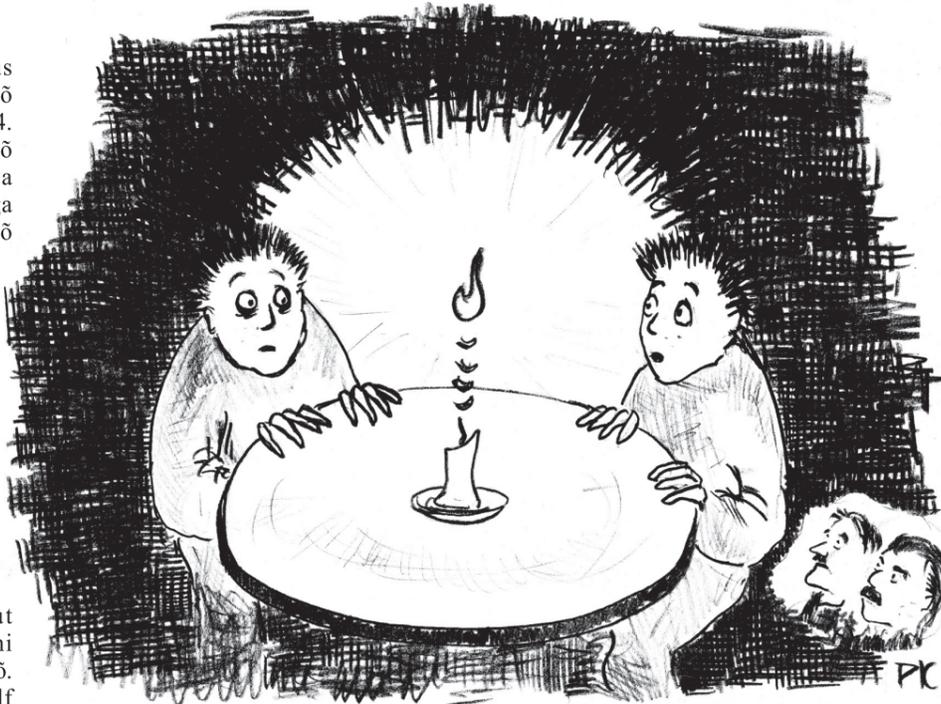
Olf 1980. aastaga süküs – märdikuu – ja ma opsõ Võro tüüstustehnikumin 4. kursusõ pääl. Üte tormidsõ õdagu otsustimi sõbra ja kursusõkaasladsõ Kallega taldrikut keeruta ja mõnõ kuulsa vaimu vällä kutsu.

Sõbõr elli Leegeni uutlitsan erämajan (täambäne Karja uutlits). Mul es olõ tuu aoni viil sääncst janti olnu.

Joonistimi sõs aho-hüdsõga valgõ paprõ pääle tähistü ja pannimi kündle palama. Inne teimi ahoussõ ja siibri vallalõ, et vaim saanu õks vabalt tarrõ küllä tulla.

Lämmistimi taldrikut kündle kotsil ja pannimi uma peopesä taldrigu kotsilõ. Kõgõpäält kutsõmi Adolf Hitleri vaimo, sõs Stalini vaimo ja viil mitmit kuulsit vaimõ.

Määndsõlgi aol kesküü paiku juhtu üts imehtämäpandva asi. Äkki kistu künnel püüaigi är, kündle tahi külge jäi õnnõ pisokõnõ

KOHA PRIIDU TSEHKENDÜS

sinist tulõkõist hõõguma. Pääle kistumist nõssi tsillokõnõ sinine tulõkõnõ koskil 30-40 cm korgustõ ja jäi õhku üte kotusõ pääle püsümä. Ma küsse Kalle kääst: «Kas sa näet vai, mis tuu om?» Tä ütelf värisjõ helüga:

«Äkki vaim taht är minnä?»

Kõik tuu jant olf vast minodi jago. Sõs tull sinine tulõkõnõ kündle pääle tagasi ja künnäl nakaäl jälki palama. Mi ollimi väega är hiitünü ja lõpõtimi tuu hiromantia är. Leimi

ahoussõ kinni.

Kuimuudu tuu tulõkõnõ tuukõrd esihindäst õhku nõssi ja säääl püssü ja esihindäst vahtsõhe kündle palama pand, jääs siiamaani meile salahusõs.

Perämädse Ene vana Võromaa viktoriin

VIIMNE ENE (tä pallõf hinnäst võro-perätselt kutsu Perämädse Enes) pand Uma Lehe lugõjõdõ jaos kokko viktoriini vana Võromaa kotsilõ – egäst kihlkunnast om vällä märgitü üts küsümüs.

Uma Leht uut viktoriini vastussit **19. radokuu pääväs e-postiga info@umaleht.ee pääle vai postiga Uma Leht, Tartu uutlits 48, 65609 Võro liin.**

Avvohinna: Uma Pido DVD ja hamõ, vahtsõnõ latsilauluplaad «Mina lätsi Siidile», vana Võromaa sainakaart ja Uma Lehe kott.

Kanepi kihlkund

Kes tuu kirämiis om sündünü Karaskil Tinno talon? Tä om kirotanu umast kodost ja kodokandi inemiisist.

- Weizenbergi August
- Rohu Richard
- Erlemanni Robert

Karula kihlkund

Kes olf inne Lainet Kai-ka nulga rahvatõhtri? Laine sündümise aigu näkk tä är, et taast tütrigust saa timä tüü jakkaja.

- Aava Kadi
- Saarõ Katri
- Aasa Kadi

Harglõ kihlkund

Harglõ kandin om hulga jõõvecris hainamaad. Üte

sändse pääl kasus Eesti jämmüse poolõst tõõnõ tamm: Sõakolga tamm. Kuis tuud hainamaad kutsutas?

- vand
- tond
- kond

Urvastõ kihlkund

Kelle talo perrä om Kuldrõ hindäle nime saanu?

- Kulde-Emmi talo
- Kulda-Mari talo
- Kuldi-Jüri talo

Rõugõ kihlkund

1875.a. tetti Jaani-Peebu küllä kihlkunnakuul tütarlatsilõ. Kuis rahvas kutsõ toda kuuli?

- Koogjikuul
- Pudrukuul
- Tordiikuul

Põlva kihlkund

Himmastõ küllan om sündünü üts keelemiis, kedä kutsuti ka peris Vanavara aidamehes. Kes tuu om?

- Vahtra Jaan
- Kõivu Madis
- Hurda Jakob

Räpinä kihlkund

Kuis kutsutas Määrästü suu pääl kasuvat murakat?

- Molohk
- Tolvan
- Suulohk

Vahtsõliina kihlkund

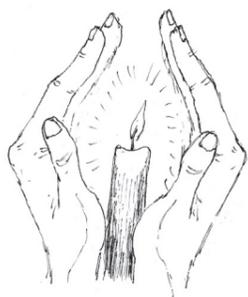
Kuis kutsuti säääl mihi rahvarõiva päälüsõivast?

- Hörnak
- Härmäk
- Härmäk

Latsilõ

Vastussõq saatkõq Tartu 48, Võro liin 65609 Uma Leht vai info@umaleht.ee.

Manoq kirotagõq uma nimi, vannus, aadrõs ja televoninumõf. Vastajidõ vaihõl loositas vällä võrokeelitsit latsiraamatit vai kasette ja Uma Lehe klepse.

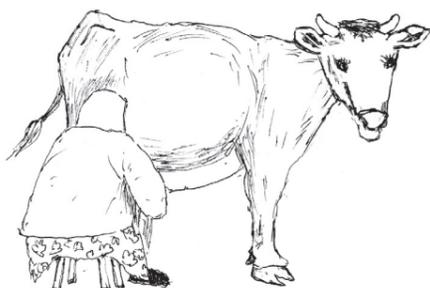

E	R	Ü	O	A	D	P
Õ	L	D	H	G	J	Ä
F	H	M	M	K	U	Q
I	K	R	V	Ö	E	P
V	Ü	B	N	S	J	U
T	N	B	Ä	Q	Ö	F
Õ	A	O	M	G	Ä	☺

Minevä kõrd sai võrokeelitside sõnno perrä pilte tshkendäq. Õigõ pildiq tshkendiq ja avvuhinna saavaq **Pendla Laura (8)** Metste külläst ja **Alliksoo Germeto** Varstu koolist.

Seokõrdsõ mõistatusõ mõlõmba tabõli scen om üts võro keele tegosõna. Ku tõmbat maaha kõik täheq, midä om kats, saat perräjäänüist tähist tegosõna teedäq. Är tõmmaku maaha tähti, midä om üts vai kolm! Midä vällätulnuq sõnaq cestü keeli tähendäseq, kirotadaq meile 19. radokuu pääväs!

N	W	E	R	U	P	I
Ö	Ü	O	Õ	T	D	G
I	A	F	H	J	C	K
L	E	V	J	W	K	P
S	V	C	N	B	Ö	G
N	D	H	M	Õ	R	B
T	A	O	F	U	L	Ä

Joonist SAARÕ EVAR

Palas Galoijan ja Võro

Eesti Playboy radokuu numbri kaasõstaar, skandaalnõ politoloog Galoiani Anna-Maria märgotas tuun aokirän, et timä trumbis om ajo ja et tedä inspireerise Playboyn pallfalt posirmä USA president Barack Obama.

Ma mõtlõ, et Anna-Marial om ajo tävveste olõman. Timä juhtmisõl kuluf ütõs Euroopa Liikumine mineväl suvõl sato tuhandit kruunõ ja massõ muuhulgan kinni hirmkallit Armani ja Escada rõividõ arvit.

Nüüt ku Euroopa Liikumine taht umma rahha ja rõivit tagasi, om Galoianil hää Playboy ette näädädä ja küssü: määndsõ rõiva? Määne raha? Näcti, et ma olõ tävveste palas!

Viil kirotõdas, et Galoiani Anna-Maria ollõv kolmõ kuu joosul pia 56 000 kruuni söõgi pääle är kulutanu. Parhilla, ku palas Galoijan kõigilõ nätä om, piäs selge olõma, et Anna-Maria 56 000 iist es süü. Selle et kaegõ esi – tä om rohkõmb trammin ku rulluisutajast presidentiprova ja egäsugunõ loogika ütles sammamuudu, et ku inemine kolmõ kuu joosul 56 000 iist süü, piäs tä kõiki silmi all mitte õnnõ paksus, a tävveste lahki minemä!

Võro ja Haani omma kah parhilla umavaihõl tüllü käädnü. Suusarato ja kunstlumõ peräst, mink jaos Võrol Haanilõ 35 000 kruuni hallõ anda

RUITLASÕ OLAVI, plei-poi

olf. Selle et ei Võrol egä Haanil ei olõ Anna-Maria muudu ajo ette näädädä. Vainvalt Barack Obama Võro vai Haanit kunagi määnestkipiten inspireer. Galoiani trussikugi masva arva-da rohkõmb ku Haani kunstlumi vai Muna-mäe kunstmuna...

A Võrol tulõ nüüt näädädä, et täl tõtõstõ tuud rahha ei olõ. Muidõ om hää nimi täüs tett. Kõgõ lihtsamb olõs Võrol sammamuudu ilma püksõlda Playboyn posiri ja üldä, et midägi olõ-i sälgä panda ja võiss viil üldä, et Võro Haanilõ rahha mitte andma inspireerise sammamuudu Barack Obama. Õnnõ ajost ei tohe kõnõlda, et tuu Võro jaos trump om. Tuu, kas ajo om vai ei olõ, paistus kavvõlõ vällä ja tuu kotsilõ saa-i võlssi...

Tõsõlt puult saa ma Võrost kah arvo... Ega tuu kunstlumi õks peris lumi ei olõ, niisama nigu kunstjal ei olõ peris jal ja nii nigu kunstsil ei olõ peris silm.

Ainukõnõ kunstasi, miä originaalist parõmb om, omma kunsthamba. Näid om hää mõskõ, nä ei valta ilmangi.

Päält tuu, ku kiäki jäl Võroga tüllü käänd, om noid kunsthambit pallo keremb suust välälä pessä. A 35 000 proteeslumõ pääle raisada vast ei olõ jah parhilladsõ majanduskriisi aol tõtõst kõgõ mõistligumb.

Tossu Tilda pajatusõ

Hallus lüük rahakoti pihta

Inne vahtsõt aastat juhtu ütlen Lõuna-Eesti alõvigu maaperen äpärdüs: nuur kassikõnõ jäi handa piten ussõ vaihõlõ.

Es jää muud üle, ku tull sõita Tartohe eläjätõhtri mano. Kliinikun actigi asi kõrda.

Murdunu hanna mantlõikaminõ mas 60 kruuni. A pääle tuud mass eläjäkese ülekaeminõ, süst, puhastaminõ ja karvu maahaajaminõ, nii et üttekokko läts tuu nali masma 2000 kruuni.

Ku perrerahvas olf koton tagasi, kõlistõdi näile liinast. Jutt olf sääne, et eläjätõhtri mant olf teedä ant eläjä piinamisõst, tuuperäst tulõ

politseist läbi minnä, et trahvi suurusõn kokko leppü.

Nuur perretütär lei õkva ikupilli vallalõ. Tuust viil veidü, et kats tuhat kruuni sai mastus, takkaotsa viil trahv kah!

Arvada või, et tuu rahanummõr tulõ suur – eläjä clo om jo tähtsamb ku inemise clo! Niimuudu hädälõ õnnõdu perrerahvas.

Õdagu kõlist liinast perre-poig. Ku tä kuulõ, et kodotsidõ rahakott om vahtsõ halusa löõgi saanu, avald tä edimält kaastunnõ. A sis es piä inamb vasta ja naas kõva helüga naarma. Ku pidämä sai, tunnisf üles, et tuu inneskine kõlistaja olf timä hää sõbõr. Ku tä kuulõ kassi hanna tohtõrdamisõ krõpõst hinnast, tahtsõ tä umalt puult tsipa nalla tetä.

Hüvä nõu

Tatrigu-hakkliharug

200g tatrikuu
0,5 l vett
0,5 tl suula
250g hakklõhha keskmäne põrknas väiku sipul
puljongikuubik õlli

Tatrik pandõ viiga kiimä, mano pandõ suul. Seo vesi kiis är ja tatrik om pehme. Praadi õli scen sipul, riivit põrknas ja hakklõha, panõ manu puljongikuubik.

Panõ hakklõhasegu tatrigu pääle, kuumuta.

Pääle võit panda hapund kuurt, ku miildüs.

Tootsi keeks

400 g rosinit, 200 g võidu, 2 dl(180 g) tsukõrd, 4 munna, 2 tl kaneeli, 3,5 dl(245g) jahhu, 1tl küdsämise pulbrit, 2 sl vett

Mõsõ rosina är, nõruta ja sekä veitkese jahuga. Tarõlämmi võid lüü tsukruga vatulõ, vatulõ lüümise aigu panõ ütkaupa muna manu. Sekä manu kaneel, rosina ja jahu, kohe om sisse segätü küdsämise pulbri. Kõgõ peräotsan panõ manu 2 sl vett. Vala vormi sisse ja küdsä 150 kraadi man ligi tunn aigu.

PERÄMÄNE ENE

Kuuluda

Sae ja võsaka 1000 kr!
Toomi kauba kodo kätte!

www.saepood.ee
Tel 513 1511 (Elar)